
Bør leger kommentere Trumps helse?

REDAKSJONELL KOMMENTAR

RAGNHILD ØRSTAVIK

Ragnhild Ørstavik er assisterende sjefredaktør i Tidsskriftet.

En gruppe amerikanske psykiatere har varslet Kongressen om at Donald Trump er mentalt uskikket til å være president.

Foto: Sturlason

I 1964 stilte den republikanske senatoren Barry Goldwater til valg som president i USA, mot den sittende demokraten Lyndon B. Johnson. Før valget sendte magasinet Fact en forespørsel til over 12 000 psykiatere med spørsmålet: Mener du Barry Goldwater er psykologisk skikket til å være USAs president? Av de vel 2 400 som responderte, svarte halvparten nei. Magasinet publiserte resultatene, men måtte senere betale erstatning til Goldwater (som tapte valget) for ærekrenkelse (1). Saken førte til at den amerikanske psykiatriforeningen la til en paragraf i sine etiske regler, der de fastslo at det er uetisk for en psykiater å gi en profesjonell vurdering med mindre han eller hun har gjennomført en undersøkelse og har fått fullmakt til å uttale seg (2). På norsk bruker vi gjerne uttrykket fjerndiagnostisering. Denne bestemmelsen er senere omtalt som Goldwater-regelen.

Ifølge det britiske medisinske tidsskriftet BMJ har nå 30 amerikanske leger, hvorav mange psykiatere, signert en erklæring der de hevder at dagens amerikanske president, Donald Trump, er mentalt uskikket til å være president (3). Der skal de ha beskrevet objektive tegn til og eksempler på blant annet kognitiv svikt, nedsatt dømmekraft og tap av impuls kontroll. Legene henviser til det 25. grunnlovstillegget, som åpner for at visepresidenten og et flertall av kabinetsmedlemmene kan fastslå at presidenten ikke er i stand til å ivareta embetet og at visepresidenten da overtar presidentens fullmakter.

«Legene henviser til det 25. grunnlovstillegget, som åpner for at visepresidenten og et flertall av kabinetsmedlemmene kan fastslå at presidenten ikke er i stand til å ivareta embetet»

Nyheten kom kun et par uker etter at to ledende britiske leger gikk hardt ut i BMJ mot kollegaer som har fjerndiagnostisert den amerikanske presidenten (4). De kritiserer den amerikanske psykologen John Gartner, som etter Trumps utspill om å utslette den iranske sivilisasjonen hevdet at presidenten lider av frontotemporal demens (5). De to britiske legene mener at diagnosen ikke er mulig å stille uten en klinisk undersøkelse. De påpekte også at det er en forskjell mellom det å stille en diagnose og det å uttrykke en bekymring. Samtidig er man redd for at Goldwater-regelen hindrer leger og andre i å varsle dersom de mener at maktpersoners helse utgjør en fare for andre (1). Regelen kan ha blitt en form for munnkurv den ikke opprinnelig var ment som.

«Men kan den tilsynelatende ukontrollerte oppførselen bare være en taktikk?»

Men kan den tilsynelatende ukontrollerte oppførselen bare være en taktikk? Under Vietnamkrigen skal den daværende presidenten i USA, Richard Nixon, ha omtalt sin strategi overfor Nord-Vietnam som «galmannsteori» (6). Han ville at nordvietnameserne skulle tro at han hadde kommet til et punkt der han var i stand til å gjøre hva som helst for å stanse krigen, inkludert å bruke atomvåpen, for på den måten å presse motstanderne til forhandlingsbordet (6). Er det denne taktikken Trump nå bruker i konflikten med Iran? Antakelig ikke, hevder forfatteren av en artikkel i The New York Review of Books. Den

nåværende presidenten oppfører seg nemlig på samme måten også overfor sine allierte og medarbeidere i Det hvite hus (6). Dermed ser det heller ut til at det faktisk er sånn presidenten er.

«De mener at leger har en plikt til å varsle når de mistenker at store deler av verdens befolkning er truet av mektige personer med sviktende mental helse, og de setter ingen diagnose. De avviser også at utspillet er politisk»

I BMJ avviser legene bak erklæringen at de bryter med Goldwater-regelen (3). De mener tvert imot at leger har en *plikt* til å varsle når de mistenker at store deler av verdens befolkning er truet av mektige personer med sviktende mental helse, og de setter ingen diagnose. De avviser også at utspillet er politisk. Erklæringen er, igjen ifølge BMJ, signert av fagfolk fra mange yrkesgrupper innen mental helse og med ulike politiske holdninger, fra alle lag av befolkningen. Og de ønsker rett og slett å dokumentere at de har varslet – så får politikerne gjøre hva de vil (3).

LITTERATUR

1. Moberly T. Donald Trump's mental health: are health professionals' media speculations ethical or dangerous? *BMJ* 2026; 393: s750. [PubMed] [CrossRef]
2. American Psychiatric Association. Principles of Medical Ethics with Annotations Especially Applicable to Psychiatry. <https://www.psychiatry.org/File%20Library/Psychiatrists/Practice/Ethics/principles-medical-ethics.pdf> Lest 18.5.2026.
3. Moberly T. Trump mental health: 30 senior US doctors declare president mentally unfit. *BMJ* 2026; 393: s905. [PubMed][CrossRef]
4. Nicholl D, Greenhalgh T. Should doctors speak of their concerns about the mental health of a president? *BMJ* 2026; 393: s741. [PubMed][CrossRef]
5. The Daily Beast. How Trump's Speech Reveals Signs of Dementia: Psychologist | The Daily Beast Podcast Livestream. Podkast. <https://www.youtube.com/live/BSnEJoKCJOo> Lest 18.5.2026.
6. O'Toole F. 'The Right Amount of Crazy'. *The New York Review* 14.5.2026. <https://www.nybooks.com/articles/2026/05/14/the-right-amount-of-crazy-fintan-otoole/> Lest 18.5.2026.

Publisert: 22. mai 2026. Tidsskr Nor Legeforen. DOI: 10.4045/tidsskr.26.0367
Opphavsrett: © Tidsskriftet 2026 Lastet ned fra tidsskriftet.no 17. juni 2026.